

СПРАВА «ОЛЕКСЕЙЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF OLEKSEYCHUK v. UKRAINE)

(заява № 5765/20)

Стислий виклад рішення від 15 грудня 2022 року

У вересні 2017 року Ленінський районний суд міста Дніпропетровська обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на строк шістдесят днів у межах кримінального провадження за підозрою у вчиненні розбійного нападу, не навівши конкретних відомостей.

31 жовтня 2017 року суд ухвалою, яка не підлягала оскарженню, продовжив строк тримання заявника під вартою ще на два місяці, встановивши, що обставини, які призвели до постановлення первинної ухвали про взяття його під варту під час досудового розслідування не змінилися.

Згодом більше десяти разів суд першої інстанції продовжував строк тримання заявника під вартою на аналогічних підставах.

24 липня 2019 року суд першої інстанції визнав заявника винним у вчиненні розбійного нападу та обрав йому покарання у виді позбавлення волі на строк дев'ять років з конфіскацією всього належного йому майна. 27 травня 2020 року Дніпровський апеляційний суд скасував вирок і призначив новий розгляд. Цією ж ухвалою він продовжив строк тримання заявника під вартою до 15 липня 2020 року, не навівши жодних фактологічних підстав такому продовженню.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тримання його під вартою з 19 жовтня 2017 року було необґрунтованим і тривалим та за пунктом 5 статті 5 Конвенції на відсутність у нього забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування згідно з національним законодавством, питання, яке охоплюється усталеною практикою Європейського суду.

Розглядаючи скарги заявника за пунктом 3 статті 5 Конвенції, Європейський суд вказав, що подовжуючи строк тримання заявника під вартою, національні суди, головним чином, посилалися на підстави для його первинного взяття під варту без будь-яких додаткових деталей. Ухвали про тримання під вартою були викладені у загальних формулюваннях, містили повторювані фрази та не вказували на належну оцінку судами фактів щодо необхідності застосування такого запобіжного заходу за відповідних обставин. Європейський суд також зауважив, що обґрунтування тримання заявника під вартою не змінювалося зі спливом часу і не розглядалася можливість застосування альтернативних запобіжних заходів та, посилаючись на рішення у справі «Ігнатов проти України», констатував порушення пункт 3 статті 5 Конвенції.

Крім того, розглянувши всі наявні в нього матеріали та посилаючись на рішення у справі «Корбан проти України», Європейський суд дійшов висновку про порушення пункту 5 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено пункт 5 статті 5 Конвенції;
4. Постановляє, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 1 200 (одна тисяча двісті) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 500 (п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».